

4.11.2020

Järvenpään kaupunki
Sidoroff-Eskelinen Paula
PL 41
04401 JÄRVENPÄÄ

Seurakuntaopisto ja Suviranta, asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (kaavatunnus 220012)

HEL 2020-011059 T 10 03 01

Järvenpään kaavoitus on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueelliselta vastuumuseolta lausuntoa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan hankkeessa Seurakuntaopisto ja Suviranta. Alueellisen vastuumuseon kulttuuriympäristötehtävän mukaisesti Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo antaa lausunnon rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

22. kaupunginosan eli Lepolan alueella, Tuusulanjärven rannalla on alkamassa asemakaavan ja asemakaavan muutoksen laadinta. Asemakaavan muutoksen päätarkoituksena on tutkia Seurakuntaopiston alueen toimintojen monipuolistamista lisärakentamisen avulla. Kaavaprosessissa tutkitaan mahdollisuutta sijoittaa opiston alueelle mm. sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä palveluasumista käsittävää lisärakentamista. Samassa yhteydessä Suvirannan alueelle laaditaan asemakaava, jossa tutkitaan museotoiminnan mahdollistamista alueella.

Suunnittelun kohteena oleva alue sijoittuu Järvenpään keskustasta noin 2,5 kilometriä etelään ja Ainolan rautatiesesakkeelta noin 1,5 kilometriä itään, Tuusulanjärven ja Järvenpääntien väliselle alueelle. Alue rajautuu pohjoisessa entisen kotitalousopettajaopiston tonttiin ja etelässä Räikylänojanpolkuun.

Seurakuntaopiston alueella on nykytilanteessa Kirkkopalvelut ry:n ylläpitämää ammatillista opetusta ja opistotoimintaa, minkä lisäksi alueella järjestetään kurssi- ja leiritoimintaa sekä kokous ja juhlapalveluja. Seurakuntaopisto on toiminut Järvenpään kampuksella vuodesta 1946 lähtien, jota ennen alueella toimi Luther-opisto alueella sijainneessa Lepola-huvilassa. Suviranta on Järvenpään kaupungin omistuksessa oleva Järnefeltin perheen taiteilijahuvila, joka on edelleen asuinkäytössä.

4.11.2020

Suunnittelualue kuuluu kokonaisuudessaan Järvenpään laajimpaan valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön, ja on osa RKY-alue Tuusulan Rantatien kulttuurimaisemaa. Järvenpään rakennetun kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa (2017, tark. 01/2018) Seurakuntaopiston rakennukset on määritelty kohteeksi, jonka suojelutarve selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä (10.007, luokka 3) ja Suviranta kaavoituksella suojeltava kohde (08.004).

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt edustavat maamme kehitysvaiheita ja ovat historian kuvastajia. Kyse on perinteen säilyttämisestä ja alueiden kehittämisestä niiden arvoja vahvistavalla ja niihin sopeutuvalla tavalla. Tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin.

Ottaen huomioon alueen merkittävät kulttuuriympäristön ja maiseman reunaehdot ja kulttuurihistoriallisen merkittävyyden, tulee kaavahankkeen aiheuttamien muutosten sietokykyä ja vaikutusten arviointia tarkentaa, jotta alueen ja yksittäisten kohteiden suojelutavoitteita kyettäisiin määrittämään. Tämän johdosta alueelle kohdistuvia selvityksiä tulee syventää.

Seurakuntaopisto

OAS:ssa ei ole mitään selvitystä seurakuntaopiston uudisrakennushankkeiden mittakaavasta. Seurakuntaopiston alueelle on 1940-luvun loppupuolelta arkkitehtonisen kutsukilpailun kautta rakentunut korkea-asteinen ja kerroksellinen arkkitehtoninen kokonaisuus, jonka ensimmäisen rakennusvaiheen rakennukset 1949-1971 perustuvat pääasiallisesti arkkitehti Dag Englundin suunnitelmiin. Rakennukset muodostavat tiiviin kokonaisuuden, jossa vuorottelevat rapatut 1950-luvun rakennukset ja mustavalkoiset 1960-luvun rakennukset. Uusi kurssikeskus sulkee vapaamuotoisen laajan pihapiirin. Rakennusten ympäristö on puistomaisesti käsitelty. Alue on säilyttänyt arkkitehtonisen integriteettinsä, ja eri aikakausien rakennuskanta ilmentää myönteisellä tavalla rakentamisen, hoidon ja käytön jatkuvuutta.

Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelmassa tähdenne-tään, että alueella ovat työskennelleet Suomen ykkösrivin maisema-arkkitehdit, mm. Bengt Schalin (vanhin vaihe, Lepolan puutarha), Katri Luostarinen (1940-luku), Onni Savonlahti (1950-60-luku) ja Maj-Lis Rosenbröjer (1980-luku). Heidän kättensä jälki näkyy yhä alueen eri osis-

4.11.2020

sa. Alueen sisällä eri suunnittelijoiden luomat ympäristöt ovat arvokkaita ja niitä on syytä vaalia. Varsinkin Onni Savonlahden 1950-60 –luvulla luoma ympäristö yksinkertaisuudessaan ja vapaamuotoisuudessaan sopii hyvin alueen henkeen.

Seurakuntaopiston alueesta on laadittu rakennusinventointi, jossa on suppea rakennuskohtainen inventointi kahdeksasta rakennuksesta, joita on suunniteltu purettavaksi. Jotta aluetta ja sen arkkitehtuuria voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti, tulee kaavaa varten inventointia täydentää vastaavan kaltaisella rakennuskohtaisella inventoinnilla alueen jokaisesta muusta rakennuksesta.

Koska ei ole tietoa uudisrakentamisen laajuudesta, tulisi täydennettävän selvityksen tarjota mahdollisuuksia arvioida mahdollisia uudisrakentamiskohteita Tuusulanjärven maiseman ja tontin rakennus- ja maisemasuunnitteluhistorian kannalta.

Suviranta

Taiteilija Eero Järnefelt rakennutti Suvirannan ateljeekseen ja asunoksi perheelleen vuonna 1901. Päärakennus on arkkitehti Usko Nystromin suunnittelema, piharakennus ja sauna lienevät Eero Järnefeltin itsensä suunnittelema. Tyyliään päärakennus muistuttaa englantilaista maalaisasumusta. Päärakennuksen ulkoasu ja sisustus ovat säilyneet erittäin hyvin alkuperäisessä asussa. Myös piharakennus ja sauna ovat säilyneet melko hyvin alkuperäisessä asussa. Taiteilijaperheen omavaraisuus ja itse tekemisen taito näkyy asuinrakennuksen materiaalien käytössä ja hyvin hoidetussa puutarhassa, ja on osaltaan säilyttänyt Suvirantaa hyvässä kunnossa.

Suvirannassa arvokasta on miljöö ja varsinkin asuinrakennuksen hyvin säilynyt arkkitehtuuri. Siihen liittyy suuri tontti, pihan järjestelyt ja kasvilisuus, rakennusten ulkomuoto ja niiden julkisivut. Kokonaisuuteen kuuluvat olennaisesti talousrakennus ja savusauna, jotka ovat tärkeitä pihapiiriin muodostumisen kannalta. Tämän ohella Suvirantaan liittyy, muiden taiteilijahuviloiden tapaan, rakennukseen sidottu henkilöhistoria. Miljööllä on myös yhteys Eero Järnefeltin ja tyttärensä Laura Järnefeltin taiteelliseen tuotantoon, sillä Suviranta esiintyy heidän tekemissä töissään. Suvirannan arkkitehtuurin arvo on sen autenttisuudessa ja pitkän ajan kerrostumisissa.

Tuusulanjärven itärannan maisemanhoitosuunnitelmassa Suvirantaa koskeviksi toimenpiteiksi suositellaan Järvenpääntien siirtämistä kauemmaksi pihasta ja piharakennuksesta sekä umpeen kasvavan rantapalleen pitämistä avoimena. Kartassa Suvirannan pihaa on merkitty merkinnällä, joka tarkoittaa: ”Arvokas puutarha. Puutarhan historiallinen

4.11.2020

inventointi tarpeen, hoito ja uudistaminen erillisen suunnitelman mukaan”.

Suvirannasta on tehty Aalto-yliopistossa vuonna 2017 lina Koskisen diplomityö Suviranta – Eero Järnefeltin ateljeekoti kotina ja työtilana, joka antaa lähtökohtia tontin kulttuuriympäristön reunaehtojen selvittämiseksi suhteessa museohankkeeseen. Mutta jotta asemakaavassa kyetään sijoittamaan museon vaatimia tukitoimintoja sekä tukitoimintojen vaatimaa liikennöintiä ja pysäköintiä yms. tarvitsee suunnittelu tuekseen yksityiskohtaisen museon perustamisselvityksen. Selvitystä tulee tarkastella Suvirannasta laadittua diplomityötä vasten, jotta voidaan kartoittaa mitä mahdollisia lisäselvityksiä Suvirannan suhteen tulee tehdä.

Järvenpään seurakuntaopiston ja Suvirannan suunnitelma-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö